

Runsjö under Södra Kvisslehult

Soldattorpet Runsjö Nr 146 låg på Södra Kvisslehults ägor. Det tillhörde första livgrenadjärsregementet Ombergs kompani.

För infanteriet indelades socknarna i rotar om två eller flera hemman. Varje rote skulle hålla en soldat med torp och tillhörande mark. Den största gården i roten kallades stamrote eller huvudrote och de andra strörotar. Södra Kvisslehult var stamrote och Hemmingstorp och Ryd strörotar.

En av bönderna, som de själva valde kallades rotemästare. Han ansvarade för att lönen och annat som soldaten skulle förses med överlämnades. I regel var det den bonde som hade torpet på sin mark.

Soldattorpet bestod av ett stort kök och sovrum samt en kammare och en inbyggd förstuga. Vidare ingick fähus och lada. På gaveln mot vägen hängde rotetavlan med kompaniets namn och nummer.

Till torpet hörde en liten åker och ett ängsområde som skulle ge två lass hö. Det var inte bästa jorden som bönderna upplät till soldattorpen.

Vidare fick soldaten en ko, några får eller en gris, några höns, utsäde samt rätt att låna en häst. Vidare ingick naturprodukter.

Soldaten skulle stå för mindre reparationer. Torpbesiktning hölls med några års mellanrum. Då upprättades protokoll över de brister som skulle rättas till.

Från ett syneprotokoll i Runsjö i juni 1889:
Stugan. Teldet i stugan och köket omlägges.
Färdigt den 1 september 1889.
Godkännes N P Persson

Soldaten skulle också hjälpa till med handräckning åt rotebonden.

Soldaten var borta en hel del från torpet, inte bara i krig utan även i fredstid, på övningar och arbetskommenderingar.

Då var det soldathustruns ansvar att sköta torpet. Förutom en stor barnkull fick hon sköta djuren, mjölka, bärga skörden, underhålla byggnaderna m.m.

För att få gifta sig var soldaten tvungen att få kaptenens tillstånd.

Ur Ekeby EI:1 Giftermålsreda:

År 1791 den 3 september utgavs lysning för livgrenadjären Håkan Qwist ifrån Åsbo och Kvisslehult samt ärliga pigan Anna Maria Andersdotter i Ljungby Norrgård. Han upptedde bevis om sin Kaptens bifall samt prästbevis från Åsbo om hinderlöshet. Hon som flera år varit i församlingen var ock oförhindrad. Vigdes den 4 oktober 1791. Ch. 2 skillingar.

Redan på 1500-talet började man ge soldaterna särskilda namn.

Vid mönstringen blev den unge soldaten tilldelad ett soldatnamn. Det utdelades ganska fritt men skulle vara unikt inom kompaniet.

Det var vanligt att namnet hade anknytning till namnet på roten. Det kunde även hända att soldaten bytte namn.

I Medelpad fanns 1687 båtsmannen **Fyllhund**. Fyra år senare har han namnet **Förbättrader**. Kompanichefen tyckte tydligen att han förbättrat sig och gett honom ett nytt namn.

Knektar på torpet:

Börje Qwissla	Anställd 1681. Död i Krakau (Krakow, Polen) 1702
Olof Bengtsson Qwissla	Anställd 1703. Ankommit från Sverige 1703. Hans vidare öden okända.
Bengt Kwissla	Anställd 1709. Född i Åsbo. Var med i slaget vid Hälsingborg 28/2 1710. Gevär och mundering i behåll. Död i ståndkvarter i Färs härad 30/4 1710.

LUCKA

Nils Kiellberg	Står skriven i Runsjö 1789. Avskedad 1790, sjuk och bräcklig.
Håkan Qwist	Född 1766 i Trehörna. Anställd 1790. Bevistat affärerna vid Sävar och Ratan 1809. Troligen avskedad 1822.

(Vid Sävar i Västerbotten retirerades en svensk styrka som landsattes i Ratan, en hamnplats också i Västerbotten, för att avskära ryssarnas reträtt. De lyckades bara tillfoga ryssarna svåra förluster).

- Johan Qwick Född 1797 i Säby. Kom från Säby 1822. Jägare. Kommenderad till kanalen 1824. Avskedad 1836 på Malmen.
- Gustaf Qwick Född 1815 i Ekeby. Anställd 1836. Var Kvarndräng vid Boxholms kvarn, hette då Ekström. Skarpskytt. Kommenderad till Malmö 1840, 1848 till Skåne, 1849-1850 till Schleswig, 1857 till Långholmen. Avskedad 1871. Bodde från 1853 och till sin död 1893 i Dalagården under Lindhult men var livgrenadjär för Runsjö.
- Carl Gustaf Qwick Född 1852 i Åsbo. Anställd 1871. Förut kallad Ljung. På rekrytmöte 1872, kommenderad till Landskrona 1873, förberedande underbefälsskola 1874. Avskedad 1884. Flyttade 1885 till Ljungstorp under Sättertorp.
- Johan August Gran Född 1864 i Asby. Antagen 1885. Avskedad 1905 efter att på grund av sjukdom varit ställd på 7 månaders förbättring. Flyttade till Blåvik 1913.

Indelningsverket, det ständiga knekthållet, avskaffades 1901 och ersattes med allmän värnplikt

Efter 1905 bodde det torpare i Runsjö.

Axel Theodor Munter 1912-1916

Gustaf Adolf Theodor Johansson 1916-1920

Carl Elis Wiström 1919-19??

Qwisthemmet

backstuga senare torp under Södra Kvisslehult

De första som bodde i Qwisthemmet var avskedade livgrenadjären och gratialisten Håkan Qwist med hustru, två barn och ett fosterbarn. Han blev avskedad omkring 1822 och byggde väl backstugan vid den tiden.

(Gratialist, person som får pesion.)

Håkan avled 1830 av lungshot 64 år gammal och hans hustru 1832 av bröstsjukdom också 64 år.

År 1834 står Qwisthemmet som torp. Torparen hette då Sven Håkansson och var son till Håkan Qwist.

De sist boende var torparen Carl Gustaf Andersson med hustru och två barn.

Han omkom 1877 bara 33 år ”när han var sysselsatt med avlösning av kol från järnvägsvagnar vid Boxholm”. Han fick huvudet emellan två sammanstötande vagnar och avled ögonblickligen.

Hustrun och barnen flyttade 1878 till Södra Kvisslehult. Paret hade bara varit gifta i fyra år när olyckan inträffade.

Därefter raserades Qwisthemmet.

*Torptur vid Runsjö
/ Qvisthemmet, den
7 mars 2004.*